

Slovanski fokus: južnoslovanske književnosti

Program:

8.30	Registracija udeležencev
8.45–9.00	Uvodni pozdravi
9.00–10.15	Prvi sklop predavanj: <ul style="list-style-type: none"> • Durda Strsoglavc: <i>Moramo se pogovoriti o južnoslovanskih književnostih</i> • Ksenija Medved: <i>Zastopnost južnoslovanske literature na portalu Dobreknjige.</i> • Alojzija Zupan Sosič: <i>Bolezen v treh sodobnih slovenskih romanih</i>
10.15–10.45	Odmor
10.45–12.00	Drugi sklop predavanj: <ul style="list-style-type: none"> • Namita Subiotto: <i>Kratko in grenko-sladko: bolgarske in makedonske kratkoprozne delikatese</i> • Jana Unuk: <i>Iskra božanskega: o vzhodnoevropski židovski motiviki v romanu Sanje o ljubezni in smrti Filipa Davida</i> • Vanesa Matajč: <i>Sodobni roman kot medij spominjanja: motiv priče v pripovedni »preiskavi« 20. stoletja</i>
12.00–12.30	Odmor
12.30–13.30	Okrogla miza <ul style="list-style-type: none"> • Južnoslovanski trikotnik - Aleksandar Gatalica, Goran Janković in Iztok Osojnik

Po izobraževanju Slovanski fokus bo sledil seminar moderatorjev bralnih klubov, ki bo trajal do predvidoma 15.30.

- **Đurđa Strsoglavec: Moramo se pogovoriti o južnoslovanskih književnostih**

Predavanje, ki je naslovljeno s parafrazo naslova prozne zbirke *Morava se pogovoriti* Tanje Mravak (Hrvaška), bo osredotočeno na prozo Snježane Mulić (Bosna in Hercegovina), Svetislava Basare (Srbija) in Andreja Nikolaidisa (Črna gora), predstavilo pa bo še nekaj pomembnih in pomenljivih južnoslovanskih proznih glasov.

Đurđa Strsoglavec je predavateljica južnoslovanskih književnosti na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani in prevajalka iz južnoslovanskih jezikov.

- **Ksenija Medved: Zastopanost južnoslovanske literature na portalu *Dobreknjige.si***

V prispevku bom predstavila zastopanost južnoslovanskih narodov oz. književnosti na portalu *Dobreknjige.si* z nekaj polemike o tem, kako postaviti, priporočati in izposojati njihovo gradivo v knjižnicah. Med kvantitativno predstavitevijo bom podala tudi nekaj kvalitativnih opomb oz. knjižnih priporočil.

Ksenija Medved je dipl. bibliotekar specialist in učiteljica slovenskega jezika. Že 35 let dela v knjižničarstvu, poleg tega ima 10 let novinarskih izkušenj. Je vodja Knjižnice Ivančna Gorica, organizatorica in promotorka literarnih in kulturnih dogodkov v krajevnem in vseslovenskem merilu, vodi dva bralna kluba, je aktivistka za ustanavljanje bralnih klubov in članica Zavezništva za dvig bralne kulture. Knjižna priporočila vnaša na portal Dobreknjige.si.

- **Alojzija Zupan Sosič: Bolezen v treh sodobnih slovenskih romanih**

V slovenski književnosti sta se prva sistematično dotaknila različnih tabujev, med njimi tudi boleznimi, Ivan Cankar in Zofka Kveder. V našem tisočletju še vedno ni veliko romanov, ki bi umetniško prepričljivo predstavili bolezen, saj lahko ta kot intenzivno telesno, čustveno in mentalno stanje nasede na čeri didaktičnosti, sentimentalnosti in patetike. V množici trivialnih del, ki se posvečajo bolezni v smislu stereotipne izpovednosti, s svojo literarno kvaliteto izstopajo naslednji romani: *Igranje* Stanke Hrastelj, *Sonce zahaja* v Celju Eve Kovač in *Da me je strah* Maruše Krese.

Alojzija Zupan Sosič je redna profesorica za slovensko književnost na Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Objavila je knjige in razprave v slovenščini in drugih jezikih ter uredila več antologij in zbornikov simpozijev, seminarjev in znanstvenih konferenc. Je tudi soavtorica srednješolskih učbenikov in znanstvenih monografij. Objavila je štiri samostojne znanstvene monografije, med katerimi je doživela največ odmeva *Teorija pripovedi* (2017). Predsedovala je žirijam za različne literarne nagrade; trenutno je podpredsednica upravnega odbora za Cankarjevo nagrado. Vodila je projekt z naslovom *Drugi v slovenski in bosanski književnosti* in sodelovala v različnih projektih; šest let je bila predsednica programa STU (v okviru Centra za slovenščino kot drugi in tuji jezik na Filozofski fakulteti), dve leti predstojnica oddelka, eno leto predsednica maturitetne komisije, trenutno pa je članica uredniških odborov dveh mednarodnih revij. Kot gostujoča profesorica je predavala na številnih univerzah izven domovine: Argentini, Avstriji, Belgiji, BIH, Bolgariji, Braziliji, Hrvaški, Italiji, Litvi, Kostariki, Kubi, Poljski, Portugalski, Rusiji, Slovaški, Srbiji, Španiji, Ukrajini in ZDA. Področja njenega znanstvenega zanimanja so: sodobna slovenska pripoved, predvsem najnovejši slovenski roman, slovenska ljubezenska poezija, literatura žensk, spolna identiteta, teorija pripovedi in literarna interpretacija.

- **Namita Subiotto: Kratko in grenko-sladko: bolgarske in makedonske kratkoprozne delikatose**

»Biti kratek: najboljša besedila so tista, pri katerih je bralcu prepuščeno karseda široko polje možnih asociacij.« (Vlada Urošević, O kratki zgodbi, *Nevarne svečanosti*, 2016)

Ali si bralci radi izposojajo kratko prozo? V zadnjem desetletju je v slovenskem prevodu izšlo šest proznih zbirk bolgarskih in makedonskih avtorjev in avtoric. Ali jih bralci poznajo in si jih izposojajo? V predavanju jih bomo na kratko predstavili, osredotočili pa se bomo na motivno, tematsko, idejno in slogovno raznovrstni deli: *Četrť ob obvoznici* Vesele Ljahove in *(Nes)končni modeli kratke zgodbe* Sanje Mihajlović-Kostadinovske.

Zbirko *Četrť ob obvoznici* sestavlja 13 med seboj delno povezanih zgodb, ki osvetljujejo probleme sodobne (posttranzicijske) bolgarske družbe in vsebujejo celo paleto napetosti in konfliktov, s katerimi se sooča moderni človek. Zapisane so v klasični obliki kratke pripovedi, v jedrnatem, minimalističnem slogu. Avtorica na videz neprizadeto slika surove realistične prizore mestnega življenja (največkrat obrobja Sofije) in grenke izkušnje

protagonistov, vendar pozornemu bralcu ne uidejo medvrstična empatija, optimizem in vera v človeka.

(Nes)končni modeli kratke zgodbe pa vsebujejo literarizirane modele kratkih zgodb, podane v slogu parodiranih priročniških opisov izbranih modelov, navodil in receptov za pisanje in branje te literarne zvrsti, ki zvenijo kot iskrive utemeljitve podobnosti med zgodbo in izbranim, pogosto čisto banalnim objektom iz neposredne resničnosti, npr. v zgodbi Sponka: »S takšno zgodbo lahko spnete svoje misli, da se ne razletijo na vse strani«. Slikovita in zelo zgoščena besedila, ki ponekod prehajajo v aforizme, ponujajo vznemirljiv pogled na vrste pripovedi, ki bodo zagotovo razburkale bralčevo domišljijo.

Namita Subiotto je profesorica makedonskega jezika in književnosti na Oddelku za slavistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Diplomirala je iz hrvaškega, srbskega in makedonskega jezika in književnosti ter iz primerjalnega slovanskega jezikoslovja, leta 2001 magistrirala z delom Tokovi literarne kritike, zgodovine in teorije v odnosu do literarnih besedil beograjskega nadrealizma in leta 2004 doktorirala s tezo Lingvostilistične posebnosti v prozi Taška Georgievskega. Ukvarja se s kontrastivnim proučevanjem slovenskega in makedonskega sodobnega knjižnega jezika, z raziskovanjem slovensko-makedonskih literarnih in kulturnih stikov ter makedonske književnosti, predvsem sodobnih tokov. Ukvarja se tudi s književnim prevajanjem iz južnoslovanskih jezikov, predvsem iz makedonščine in bolgarščine.

- **Jana Unuk: Iskra božanskega: o vzhodnoevropski židovski motiviki v romanu *Sanje o ljubezni in smrti Filipa Davida***

Proza srbskega pisatelja Filipa Davida črpa iz bogate tradicije (srednje)evropske fantastične zgodbe, pa tudi iz židovskega izročila, tako sefardskega kot vzhodnoevropskega aškenaškega. Opazovala bom motiviko slednjega v romanu *Sanje o ljubezni in smrti*, tako na ravni zgodbe kot posameznih motivov, zlasti mistične poroke. Ob temi poroke z mrtvo nevesto bom opozorila na navezave na znano jidiš dramo *Dibuk* Šlojmeja Zajnvila Rapoporta. Kratko se bom ustavila ob poglavitnih tokovih židovske mistike, predvsem v vzhodni Evropi (kabala, hasidizem, sabatijanstvo s frankizmom), in iskala morebitne stične točke med njihovo upoveditvijo v romanu in tematsko sorodno poljsko literaturo. Opazovala bom način pritegnitve mističnih motivov v Davidovo značilno fantastično pripoved s poudarjenimi elementi srhljivega.

Jana Unuk je prevajalka leposlovja in humanistike iz poljščine, srbohrvaščine in angleščine, urednica, Sovretova nagrajenka (2006). Prevedla je šest romanov Dževada Karahasana, nazadnje trilogijo o Omarju Hajamu *Kaj pripoveduje pepel*, romane Filipa Davida in Vidosava Stevanovića, eseje Kolje Mićevića in Dubravke Ugrešić, revijalno poezijo Feride Duraković, Radmile Lazić, Dejana Ilića in Danice Vukićević. Ukvarja se predvsem s poljsko poezijo 20. in 21. stoletja, sodobno poljsko prozo in ustvarjalnostjo Virginie Woolf.

- **Vanesa Matajc: Sodobni roman kot medij spominjanja: motiv priče v pripovedni »preiskavi« 20. stoletja**

Roman tudi v sodobni svetovni književnosti deluje kot osrednji literarni medij spominjanja: »preiskovanja« še bližnje preteklosti 20. stoletja, ki se nadaljuje v 21. stoletje z osebnimi ali »podedovanimi« spomini sodobnikov in sodobnic na zgodovinske dogodke, ki so rušilno posegli v posamezne človeške usode. A prav zato, ker se je preiskovanje še bližnje preteklosti osredinilo na vlogo osebnega (osebno- ali »podedovano«-izkustvenega) spomina, ki poskuša razumeti in si osmisliti svoja begajoča izkustva, je tudi roman v pripovedovanju te, še bližnje preteklosti izpostavil vlogo priče ali »preiskovalca« – in to pripovedno strategijo najdemo v mnogih sodobnih romanih iz južnoslovanskih prostorov, ki so šli skozi rušilno viхро 20. stoletja od prve preko druge svetovne vojne naprej v jugoslovanske vojne v devetdesetih letih. V predavanju bomo primerjalno potovali skozi nekaj sodobnih romanov: (predvsem) iz opusa D. Jančarja in M. Likar ter D. Velikića in D. Ovčine – torej romanov (predvsem) iz sodobne slovenske, bosanske in srbske književnosti, ki jih družijo skupni motiv priče, iz te podobnosti pa rastejo tudi razlike v podobah preteklosti.

Vanesa Matajc je redna profesorica na Oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Predava zgodovino romana, literarno teorijo in svetovno književnost. V sodelovanju z Oddelkom za slavistiko (zlasti s prof. dr. Đurđo Strsoglavec) je bila somentorica več skupnih diplomskih in magistrskih del o književnostih iz južnoslovanskih prostorov. Organizirala je več komparativističnih mednarodnih konferenc, med drugimi na temo zgodovine in literature. Njen znanstveni opus je pravkar dopolnila primerjalna razprava o romanu in kulturi spominjanja na 20.

stoletje v slovenskem in estonskem prostoru: [Sodobna romana o drugi svetovni vojni v njunih tranzicijskih kontekstih](#) (*Primerjalna književnost* 45.2 (2022). 13–35.).

Okrogla miza

Južnoslovanski trikotnik – Aleksandar Gatalica (Srbija), Goran Janković (Bosna in Hercegovina/Slovenija) in Iztok Osojnik (Slovenija)

O aktualnem južnoslovanskem literarnem dogajanju se bodo pogovarjali srbski pisatelj, dramatik, prevajalec starogrške književnosti in glasbeni kritik **Aleksandar Gatalica**, bosansko-hercegovski pisatelj, komparativist, filozof, prevajalec in poznavalec literature sodobnih južnoslovanskih avtorjev **Goran Janković**, ki je sicer že dolgo slovenski državljani, a piše v maternem jeziku, ter slovenski pesnik, pisatelj, komparativist, antropolog in prevajalec dr. **Iztok Osojnik**, letošnji prejemnik nagrade zlatnik poezije (za življenjski opus in monumentalno pesniško knjigo *2021*), ki je med drugim prevedel Jankovičev roman *Dogodek na hribu nad cesto*.

Aleksandar Gatalica, rojen 1964 v Beogradu, je srbski pisatelj, dramatik, prevajalec starogrške književnosti in glasbeni kritik. Diplomiral je iz komparativistike in starogrškega jezika na Filozofski fakulteti Univerze v Beogradu. Med drugim je bil urednik književne priloge dnevnika *Danas* in književne priloge dnevnika *Blic*, urednik pri založbi srbskega PEN-centra, umetniški vodja Opere in gledališča Madlenianum v Beogradu in predsednik fondacije Narodne knjižnice Srbije. Trenutno deluje kot prvi svetovalec na Veleposlaništvu Republike Srbije v Ljubljani.

Piše romane, kratke zgodbe, novele, drame in esejistiko. Doslej je izdal 14 proznih del, od katerih sta v slovenščini v prevodu Mateje Komel Snój izšla romana *Velika vojna* (Veliki rat, 2012, slov. 2018) in *Nevidni* (Nevidljivi, 2008, slov. 2019). Za svoje delo je prejel vrsto uglednih domačih in mednarodnih nagrad: nagrado Miloša Crnjanskega, nagrado Giorgia La Pire, Andrićevo nagrado, nagrado NIN, nagrado Meše Selimovića, nagrado najbolj brana knjiga Narodne knjižnice Srbije, nagrado Umberta Sabe, nagrado Stevana Sremca, nagrado Dejana Medakovića, nagrado Društva dramskih umetnikov in nagrado Liplje. Njegova dela so prevedena več kot deset tujih jezikov.

Poleg tega je uredil številne antologije v srbsčini in drugih jezikih. Iz izvornika je prevedel dela starogrških klasikov, kot so Ajshil, Sofokles in Evripid, pa tudi poezijo Sapfo,

Mimnermusa, Solona, Arhilokusa, Hiponaksa in Anakreona. Piše tudi glasbene kritike, ki so objavljene v periodiki in knjižno. Leta 2016 je na Radioteleviziji Srbija vodil oddajo, v kateri se je pogovarjal s sodobnimi srbskimi avtorji in avtoricami.

Goran Janković, rojen 1959 v Zenici v Bosni in Hercegovini, je diplomiral iz filozofije in splošne književnosti na Filozofski fakulteti Univerze v Sarajevu. Do leta 1992 in izbruha vojne v Bosni je živel v rodnem mestu, objavljал eseje in kratke zgodbe v sarajevskih in beograjskih časopisih, zasnoval družino in opravljal razne poklice (kriminalistični inšpektor za krvne in seksualne delikte, vodja prve zasebne knjigarne v BiH, slikopleskar, korektor v tiskarni ...). Leta 1992 je pobegnil v Ljubljano in se vključil v delo KUD France Prešeren, kjer je mdr. zasnoval in vodil založbo. Za posebne zasluge mu je Republika Slovenija podelila častno državljanstvo.

Izdal je štiri avtorske knjige – roman *Beseda, dve o Petroniju* (Riječ-dvije o Petroniju, 1993), zbirko kratke proze *O preprostih stvarih – forma emigrantica* (O prostim stvarima – forma emigrantica, 1995), zbirko haikujev *Ko oblaki potujejo* (Dok oblaci promiču, 1997) in roman *Dogodek na hribu nad cesto* (Događaj na brdu iznad puta, 2013) – ter *Antologijo kratkih zgodb ex YU 1990–2000* (Antologija kratkih priča ex YU 1990–2000, 2001). Občasno objavlja eseje, kratke zgodbe, pesmi in haikuje ter prevode iz slovenščine v regionalni periodiki. Živi v Ljubljani.

Ker verjame, da so bile vojne v Jugoslaviji vojne tatov in sleparjev, da obstajata samo dva naroda, človeški in nečloveški, pa tudi da je njegov jezik srbohrvaščina, ne ustreza prevladujočemu kanonu in živi in ustvarja na margini.

Iztok Osojnik, rojen 1951 v Ljubljani, je pesnik, pisatelj, esejist, komparativist, filozof, antropolog, alpinist, slikar, svetovni popotnik in književni prevajalec. Diplomiral je iz primerjalne književnosti (pri profesorju Dušanu Pirjevcu), podiplomsko študiral v Osaki na Japonskem in doktoriral iz zgodovinske antropologije na FHŠ Univerze na Primorskem. Je začetnik vrste umetniških gibanj (podrealizem, Garbage Art (Kjoto), Papa Kinjal Band, Hidrogizme itn.) ter številnih umetniških ustanov ali festivalov (Galerija Equrna, Trnovski terceti, Pogovori v Vili Herberstein, Vilenica, Revija v reviji, Simpozij Miklavža Ocepka, Zlati čoln itn.). Je tudi ustanovni član odmevne umetniške glasbeno-literarne skupine IGNOR.

Doslej je izdal več kot 30 avtorskih knjig poezije, nazadnje zbirke *Poskus državnega udara pod pretvezo epidemije* (2020), *Maraton puhlosti in nesmislov* (2020) in *2021* (2022), romane *Srčeva desetka* (1992), *Melinda Podgorny* (1998), *Zgodba o Dušanu Pirjevcu in meni* (1999), *Temna snov* (2005), *Svinje letijo v nebo* (2012) in *Newyorška trilogija* (2019), zbirke esejev in študij *Nasmeh Mone Lize* (2005), *Homo politicus* (2006) in *Symposia* (2015) ter znanstveno monografijo *Somrak suverenosti* (2013). Poleg tega redno objavlja razprave s področja komparativistike, filozofije in politične teorije v slovenskih in mednarodnih znanstvenih revijah in zbornikih. Njegova besedila so prevedena v več kot 25 jezikov.

Za svoje delo je prejel vrsto uglednih domačih in mednarodnih nagrad: Župančičevo nagrado (1992), Jenkovo nagrado (1997), Veronikino nagrado (1998), italijansko nagrado Furlanije-Julijske Krajine za poezijo (2002), hrvaško Lucičevo nagrado (2004), mednarodno literarno nagrado KONS (2011), nagrado velenjica – čaša nesmrtnosti (2018) in zlatnik poezije (2022). Prevaja predvsem pesniška, prozna, filozofska in alpinistična besedila.

Organizatorji: Kulturno-umetniško društvo Police Dubove, Mestna knjižnica Ljubljana –Slovanska knjižnica, Oddelek za slavistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in Društvo slovenskih književnih prevajalcev

Častno pokroviteljstvo: Veleposlaništvo Bosne in Hercegovine, Veleposlaništvo Republike Bolgarije, Veleposlaništvo Črne Gore, Veleposlaništvo Republike Hrvaške, Veleposlaništvo Republike Severne Makedonije, Veleposlaništvo Republike Srbije

Medijski sponzorji: portal Dobreknjige.si, revija Bukla, revija Razpotja, revija Mentor